

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Прев 203/2020
24.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца „Студеницаелектро“ ДОО Краљево, Југ Богданова 55 б, чији је пуномоћник Јелена Стојановић, адвокат у ..., против туженог Оператор дистрибутивног система „ЕПС дистрибуција“ ДОО Београд, Масарикова 1-3, чији је пуномоћник Немања М. Влчек, адвокат у ..., ради исплате стеченог без основа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 5Пж 761/18 од 31.10.2019. године, у седници већа одржаној 24. септембра 2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија туженог се усваја, **УКИДАЈУ СЕ** међупресуда Привредног суда у Краљеву 4П 439/17 од 18.10.2017. године и пресуда Привредног апелационог суда 5Пж 761/18 од 31.10.2019. године у другом ставу изреке и предмет се **ВРАЋА** првостепеном суду на даље суђење.

Образложење

Привредни апелациони суд је донео пресуду 5Пж 761/18 дана 31.10.2019. године којом је, у првом ставу изреке, укинуо решење Привредног суда у Краљеву 4П 439/17 од 19.08.2019. године и, у другом ставу изреке, одбио жалбу туженог као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Краљеву 4П 439/17 од 18.10.2017. године.

Међупресудом 4П 439/17 од 18.10.2017. године Привредни суд у Краљеву утврдио је постојање основа тужбеног захтева и оставио да о висини тужбеног захтева и трошковима поступка одлучи коначном одлуком.

Против наведене другостепене пресуде је благовремену ревизију изјавио тужени, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 18/2020 – у даљем тексту ЗПП) и нашао да је ревизија основана.

Ревизија је основана јер је побијана пресуда донета погрешном применом материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је изградио мини хидроелектрану и отпочео производњу електричне енергије. Правни претходник туженог, Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електросрбија“ ДОО Краљево је донео решење број 985/1 дана 08.03.2013. године којим је привремено одобрио тужиоцу да објекат за производњу електричне енергије – малу електрану „Калудра“ прикључи на његов дистрибутивни електроенергетски систем, а дана 22.07.2013. године донео је решење 985/1 којим је одобрио прикључење објекта туженог на његов дистрибутивни електроенергетски систем на период од 2 године. Произведена активна електрична енергија испоручена је туженом у периоду од 22.07.2013. године до 28.02.2014. године у количини од 1.481.397 kWh/kWArh, о чему је потписан записник о стању бројила за обрачун електричне енергије и снаге сачињен 01.03.2014. године, од стране правног претходника туженог као купца и тужиоца као продавца. Неспорна је чињеница да је струја коју је тужилац производио била у дистрибутивном електроенергетском систему правног претходника туженог и да је иста преношена кроз систем крајњим корисницима у наведеном периоду. Ту струју је тужени заједно са тужиоцем евидентирао записником о стању бројила за обрачун електричне енергије. Према чињеницама утврђеним у првостепеној међупресуди, овлашћени радници туженог су прикључили тужиоца на електроенергетски систем. Нема спора да тужилац није имао закључен уговор о продаји електричне енергије, нити да се тужилац 21.03.2014. године обратио Привредном друштву за снабдевање електричном енергијом крајњих купаца „ЕПС снабдевање“ ДОО Београд – Стари Град, као јавном снабдевачу који је то постао 01.07.2013. године, за закључење уговора о откупу електричне енергије. То произилази из навода одговора на ревизију који је поднео тужилац, у ком, као и у току поступка пред нижестепеним судовима, истиче да је наведено привредно друштво постало јавни снабдевач од 01.07.2013. године, и да је отпочело са обављањем те делатности у складу са Уредбом о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије и Правилником о утврђивању стандардних модела уговора и предуговора о откупу укупног износа произведене електричне енергије од 16.07.2013. године, који је ступио на снагу 24.07.2013. године, због чега сматра да није ни могао закључити уговор о откупу електричне енергије пре 24.07.2013. године.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је донео међупресуду којом је утврдио основаност потраживања. Према стању у списима предмета тужилац тужбеним захтевом тражи исплату новчаног износа на име дуга за електричну енергију испоручену у периоду од 22.07.2013. – 28.02.2014. године. Првостепени суд је донео одлуку о основаности потраживања тужиоца према туженом на основу закључка да је тужени као оператор дистрибутивног система овлашћен и имао обавезу да прикључи на систем објекат за чије прикључење постоје технички услови, те је и прикључио објекат тужиоца на дистрибутивни систем, а да је пре прикључења на туженом била обавеза за закључење уговора о продаји електричне енергије. Првостепени суд закључује да кривицу за незакључивање уговора о продаји електричне енергије и стицање статуса повлашћеног произвођача тужиоца, сноси сам тужени. Правни основ за потраживање тужиоца према туженом налази у стицању без основа на страни туженог, с обзиром да је тужени одговоран за недостатак уговора о продаји произведене електричне енергије, а целокупну произведену енергију од тужиоца је преузео без правног основа.

Другостепени суд је потврдио међупресуду, са разлога што је објекат тужиоца прикључен од стране туженог на дистрибутивни систем и тужени је преузео електричну енергију произведену од тужиоца без правног основа, с обзиром да тужилац није имао закључен уговор о продаји електричне енергије, те је тужени са тужиоцем сачинио и потписао записник о количини испоручене електричне енергије. Како је целокупно произведену електричну енергију примио од тужиоца и даље је дистрибуирао крајњим корисницима у оквиру обављања своје делатности, тужени је остварио извесну корист од тога и на тај начин своју имовину увећао, док је код тужиоца дошло до умањења имовине за вредност преузете електричне енергије.

Ревизијски суд не прихвата закључке нижестепених судова за правилне.

Из утврђених чињеница произилази закључак да је тужилац испоручио електричну енергију произведену у мини електрани у периоду од 22.07.2013. године до 28.02.2014. године, у количини од 1.481.397 kWh/kWArh, ради дистрибуције електричне енергије преко дистрибутивног система ради испоруке крајњим купцима. Према одредбама Закона о енергетици који је важио у спорном периоду („Службени гласник РС“ бр. 57/11, 80/11, 93/12 и 124/12), из члана 2. тачка 11., дистрибуција електричне енергије је преношење електричне енергије преко дистрибутивног система ради испоруке електричне енергије крајњим купцима, а не обухвата снабдевање електричном енергијом. Сама испорука је физичка предаја енергије из објекта енергетског субјекта у објекат другог енергетског субјекта, или крајњег купца, према одредби из члана 2. став 1. тачка 23. наведеног закона. Према одредби тачке 37. истог члана наведеног закона, оператор дистрибутивног система електричне енергије је енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом електричне енергије и одговоран је за рад, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за дистрибуцијом електричне енергије на економски оправдан начин. Дакле, закључак је да је тужени енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције електричне енергије, ради чега је и преузео испоруку електричне енергије коју је произвео тужилац, у смислу физичке предаје те енергије ради њеног преношења преко дистрибутивног система ради испоруке крајњим купцима. Оператор дистрибутивног система електричне енергије, што је овде тужени, не може ни да купује, нити да продаје електричну енергију (осим у случају куповине електричне енергије ради надокнаде губитка, што овде није случај), што је прописано одредбом члана 78. наведеног закона. Према томе, нема основа за закључак да је чињеницом да је тужилац испоручио произведену електричну енергију у дистрибутивни систем, којим управља тужени, ради преношења електричне енергије преко дистрибутивног система ради испоруке крајњим купцима, дошло до умањења имовине на страни тужиоца и једнаког увећања имовине на страни туженог у виду стечене електричне енергије и њене вредности.

Из чињенице да је тужени прикључио објект тужиоца на дистрибутивни систем и преузео испоруку електричне енергије у систем, без уговора о продаји електричне енергије закљученог између тужиоца и снабдевача електричном енергијом, не произилази да је тужени одговоран за испоруку електричне енергије од стране тужиоца, нити за прелаз електричне енергије са тужиоца као енергетског субјекта у дистрибутивни систем и даље другим енергетским субјектима или крајњим купцима, нити за умањење имовине тужиоца за испоручену количину електричне енергије, нити значи да је тиме увећана имовина туженог. Како је напред речено, јавно снабдевање је

искључено из делатности дистрибуције, а јавно снабдевање је продаја електричне енергије домаћинствима и мањим купцима по регулисаним ценама (члан 2. став 1. тачка 25. Закона о енергетици). Стога је без основа закључак другостепеног суда да чињеница да је тужени примио електричну енергију и даље је дистрибуирао крајњим корисницима у оквиру обављања своје делатности значи да је остварио извесну корист од тога, шта више да је на такав начин своју имовину увећао за вредност преузете електричне енергије.

Закључак нижестепених судова о пасивној легитимацији туженог је супротан и одредбама Закона о енергетици из члана 59. према којима је јавни снабдевач дужан да откупи електричну енергију повлашћеног произвођача на основу уговора о откупу електричне енергије у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона. Према утврђеним чињеницама од 01.07.2013. године јавни снабдевач је друго правно лице, не тужени, дакле и у периоду на кога се односи тужбени захтев. Дакле, јавни снабдевач је тај који преко система дистрибуције електричне енергије којом управља тужени стиче електричну енергију ради испоруке крајњим купцима.

Закључак нижестепених судова да је тужени требало да закључи уговор о откупу електричне енергије са тужиоцем и да је то пропустио, не стоји. Како је наведено, оператор преносног система електричне енергије, што је тужени, одговоран је за управљање преносним системом и ради тога и доноси правила о раду преносног система па и утврђује техничко-технолошке услове за повезивање електроенергетских објеката у јединствен систем и одређује техничке услове за прикључење на дистрибутивни систем, као што је чинио наведеним решењим у односу на тужиоца у конкретном случају. Према одредбама члана 59. става 2. Закона о енергетици јавни снабдевач је дужан да откупи електричну енергију од повлашћеног произвођача на основу уговора о откупу електричне енергије у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона, а према ставу 3. на захтев енергетског субјекта који је стекао привремени статус повлашћеног произвођача јавни снабдевач је дужан да у року од 30 дана од дана подношења захтева закључи предуговор о откупу електричне енергије, док по ставу 4. није дужан да закључи уговор о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача у складу са предуговором ако енергетски субјект не стекне статус повлашћеног произвођача у складу са овим законом. Тужилац је тај који је требало да поднесе захтев за закључење предуговора, а затим и уговора са јавним снабдевачем, што није тужени у предметном периоду. Уредбом о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије је у члану 5. став 1. предвиђено да је јавни снабдевач дужан да на захтев произвођача електричне енергије из електране која користи обновљиве изворе енергије, као што је овде тужилац, закључи уговор о привременом преузимању балансне одговорности и привременом откупу електричне енергије уколико је произвођач претходно испунио услове за одобрење за прикључење и прибави употребну дозволу, који привремени уговор важи до закључивања уговора о откупу укупног износа произведене електричне енергије током подстицајог периода, а ако произвођач не прибави статус повлашћеног произвођача има право да наплати продату електричну енергију јавног снабдевача по просечној тржишној цени, што је прописано у ставу два и четири истог члана. Према члану 5., оператор преносног односно дистрибутивног система је дужан да пре закључења привременог уговора као и уговора о откупу укупног износа произведене електричне енергије између повлашћеног произвођача и јавног снабдевача изврши читавање бројила, у прописаном року од дана достављања захтева од стране повлашћеног произвођача, по којој обавези је тужени и поступио када је читао испоручене количине електричне

енергије на дан 28.02.2014. године и о стању са тужиоцем потписао записник. Дакле, из тих чињеница никако не произилази основ за обавезу туженог да тужиоцу накнади вредност електричне енергије, односно основ обавезе по тужбеном захтеву.

Из тих разлога су сходном применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП, код чињенице да нема основа потраживању о чему је одлучено међупресудом, укинуте првостепена међупресуда и другостепена пресуда у односном делу, и предмет враћен првостепеном суду на даље суђење, с обзиром да није било услова за преиначење међупресуде и одбијање тужбеног захтева.

**Председник већа – судија,
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић